

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра теоретичних основ олімпійського та професійного спорту

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

 Держак В.М.

«9» грудня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
на тему:

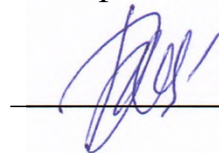
**ВПРОВАДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ДЮСШ**

Виконала: студентка 6541мз
групи

 Авраменко О.Ю.

Керівник роботи:

к.н. з фіз. вих, доцент

 Бірюк С.В.

Миколаїв – 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Навчально-науковий гуманітарний інститут

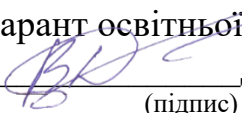
Кафедра Теоретичних основ олімпійського та професійного спорту

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Освітня програма Олімпійський та професійний спорт

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Держак В.М.
(підпис)

«9» грудня 2025 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Студентка Авраменко Олександра Юріївна

1. Тема роботи: Впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ України
2. Керівник роботи к.н. з фіз. вих, доцент Бірюк С.В.
3. Затверджені наказом ректора № 1388-уч від «28» листопада 2025 року
4. Термін подання роботи: листопад 2025 р.
5. Вихідні дані по роботі: роботу викладено на 51 сторінці, вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 43 джерела. Роботу доповнено 4 таблицями, 1 рисунком та додатком.
6. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів):
 1. Дослідити сучасний стан впровадження олімпійської освіти в спортивних школах в Україні та за кордоном.
 2. Виявити основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ України.
 3. Розробити модель впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ,
 4. Експериментально перевірити ефективність розробленої моделі в умовах конкретної ДЮСШ.
 5. Розробити методичні рекомендації для педагогічних працівників ДЮСШ щодо впровадження олімпійської освіти.
7. Консультації розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Бірюк С.В. доцент	23.09.2024	06.12.2024
2	Бірюк С.В. доцент	10.01.2025	30.05.2025
3	Бірюк С.В. доцент	9.09.2025	31.10.2025

Дата видачі завдання 23.09.24

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

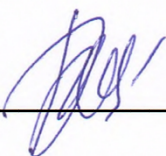
Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підготовчий етап:	23.09.2024-30.12.2024 рр	Проведено збір науково-методичної та теоретичної літератури за темою дослідження. Обґрунтовано науковий апарат дослідження: актуальність, предмет, об'єкт, задачі та методи. Проведено констатуючий експеримент
2.	Опрацювання об'єктної частини дослідження	10.01.2025 - 30.06.2025рр.	Експериментальна перевірка ефективності розробленої моделі впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ.
3.	Аналітичний етап	01.09.2024 - 31.10.2024 рр.	Обробка та аналіз отриманих результатів, їх узагальнення, оформлення висновків та кваліфікаційної роботи в цілому.

Студентка

Авраменко О.Ю.

Керівник роботи

Бірюк С.В

АНОТАЦІЯ

Авраманеко О. Ю. Впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ України. Кваліфікаційна робота зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», освітньої програми «Олімпійський та професійний спорт». Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2025. 62 сторінок.

У кваліфікаційній роботі було досліджено та доповнено інформацію про сучасний стан впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ.

Науковці підкреслюють важливість формування всебічно розвиненої особистості юного спортсмена, орієнтованої на принципи чесної гри, поваги та здорового способу життя. Але недостатня розробленість та впровадження системного підходу до олімпійської освіти в ДЮСШ робить її не вирішеною до кінця. Стає потреба в удосконаленні навчально-виховного процесу в ДЮСШ шляхом інтеграції олімпійських ідеалів.

За допомогою анкетування було виявлено основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ, перевірено рівень обізнаності спортсменів та тренерсько-викладацького складу з питань олімпійської освіти на протязі експерименту.

Розглянуто нові підходи до впровадження заходів з олімпійської освіти в ДЮСШ. Розроблено і експериментально перевірено модель впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ.

Ключові слова: Олімпійська освіта, юні спортсмени, освітня модель, ДЮСШ, проблеми, шляхи.

ANNOTATION

Avramaneko O.Y. Introduction of Olympic education into the educational process of children's sports schools. Qualification work in the specialty 017 "Physical Culture and Sports", educational program "Olympic and Professional Sports". Mykolaiv: NUK adm. Makarov, 2025. 62 pages.

The qualification work investigated and supplemented information on the current state of implementation of Olympic education in the children's sports schools.

Scientists emphasize the importance of forming a comprehensively developed personality of a young athlete, focused on the principles of fair play, respect and a healthy lifestyle. But the insufficient development and implementation of a systematic approach to Olympic education in the children's sports schools makes it not fully resolved. There is a need to improve the educational process in the children's sports schools by integrating Olympic ideals.

The main problems and obstacles to the implementation of Olympic education in youth sports schools were identified through a questionnaire, and the level of awareness of athletes and coaches and teaching staff on Olympic education issues was checked during the experiment.

New approaches to the implementation of Olympic education measures in youth sports schools were considered. A model for the implementation of Olympic education in the educational process of youth sports schools was developed and experimentally tested.

Keywords: Olympic education, young athletes, educational model, youth sports schools, problems, ways.

ЗМІСТ	
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	7
ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЛІМПІЙСЬКОЇ	
ОСВІТИ	12
1.1. Теоретичні засади олімпійської освіти та її роль у формуванні особистості.....	12
1.2. Міжнародний та вітчизняний досвід впровадження олімпійської освіти у сфері фізичної культури і спорту	19
1.3. Сучасний стан та проблеми впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ України.	23
Висновки до 1 розділу.	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
2.1. Методи дослідження	27
2.1.1. Аналіз науково-методичної літератури	27
2.1.2. Анкетування	27
2.1.3 Педагогічний експеримент	28
2.1.4. Методи математичної статистики	29
2.2. Організація дослідження	29
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	31
3.1. Обґрунтування завдань, функцій та змісту моделі впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ	31
3.2. Розробка організаційно-педагогічних умов впровадження олімпійської освіти	39
3.3. Визначення форм та методів реалізації олімпійської освіти в навчально-тренувальному процесі та позатренувальній діяльності ДЮСШ	42
3.4. Аналіз та інтерпретація результатів експериментальної перевірки ефективності впровадження олімпійської освіти	46
Висновки до 3 розділу.	52
ВИСНОВКИ.....	54

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	56
ДОДАТКИ	62

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

МСДЮШОР	миколаївська спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву
ДЮСШ	дитячо-юнацька спортивна школа
МОК	Міжнародний олімпійський комітет
НОК	Національний олімпійський комітет
МОА	Міжнародна олімпійська академія
ОАУ	Олімпійська академія України
ЮНЕСКО	Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ОКОІ	Організаційний комітет Олімпійських ігор
ОО	Олімпійська освіта

ВСТУП

Актуальність. Формування сучасної системи освіти та виховання молодого покоління неможливе без розв'язання політичних, економічних, соціальних, правових і патріотичних завдань. Одним із можливих підходів до вирішення цієї складної проблеми є організація навчально-виховного процесу, заснована на ідеології олімпізму, шляхом впровадження системи олімпійської освіти [1, 3, 10].

В сучасному суспільстві йде підвищення інтересу до олімпійського руху та його цінностей. Сьогодні, як ніколи, національною ідеєю українського суспільства виступає єднання нації, збереження і вдосконалення держави, захист її територіальної цілісності, самовіддана праця зі зміцнення економіки країни. Олімпійська освіта ґрунтується на ціннісному потенціалі філософії олімпізму, яка поєднує олімпійські і загальнолюдські цінності. Вона ґрунтується на основних принципах: повага до людської гідності, дотримання основних етичних норм, поєднання волі і розуму, порозуміння на засадах дружби та чесної гри, сприяння створенню мирного суспільства, а також інтеграцію спорту, культури й освіти. Вони започатковані в Олімпійській хартії Міжнародного олімпійського комітету (МОК) і цей документ розглядає спорт як інструмент для досягнення вищих цілей. Олімпійські принципи можуть стати дієвим інструментом у розв'язанні проблем сучасного українського суспільства в справі національно-патріотичного виховання молодого покоління України [15].

В Україні та інших країнах олімпійська освіта впроваджується у спортивних школах на основі принципів Олімпійської хартії, але її сучасний стан неоднорідний і залежить від регіональних ініціатив, методичної підтримки та рівня зацікавленості керівництва. Основна увага приділяється формуванню у молоді цінностей олімпізму через освітні програми та спортивні заходи, але часто не вистачає єдиних стандартів та комплексного

підходу до інтеграції олімпійської освіти в дитячі-юнацькі школи різного рівня [18, С.74-76].

Робіт написаних фахівцями по проблемі впровадження олімпійської освіти в навчальний процес загальноосвітніх навчальних закладів достатня кількість (М. Булатова, С. Бубка, О. Вацеба, В. Єрмолова, О. Гречанюк, В. Юхимук та ін.) Разом з тим, вивчення спеціалізованої наукової літератури говорить про те, що в Україні бракує наукових досліджень по впровадженню олімпійської освіти в навчально-виховний процес дитячо-юнацьких спортивних шкіл[1, 2, 9, 17, 35, 37].

Науковці підкреслюють важливість формування всебічно розвиненої особистості юного спортсмена, орієнтованої на принципи чесної гри, поваги та здорового способу життя. Але недостатня розробленість та впровадження системного підходу до олімпійської освіти в ДЮСШ робить її не вирішеною до кінця. Стає потреба в удосконаленні навчально-виховного процесу в ДЮСШ шляхом інтеграції олімпійських ідеалів.

У зв'язку з цим, можна вважати цю тему дослідження актуальною, а її удосконалення важливим.

Мета дослідження – дослідити сучасний стан впровадження олімпійської освіти в спортивних школах в Україні. Розробити модель впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ Миколаїва.

Завдання дослідження:

1. Дослідити сучасний стан впровадження олімпійської освіти в спортивних школах в Україні. Виявити основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ України.

2. Розробити модель впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ.

3. Експериментально перевірити ефективність розробленої моделі в умовах конкретної ДЮСШ.

Об'єкт дослідження: навчально-виховний процес у дитячо-юнацьких спортивних школах України.

Предмет дослідження: процес впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ.

Методи дослідження.

Методи дослідження включали теоретичний аналіз і узагальнення спеціальної наукової та методичної літератури з проблеми дослідження; вивчення досвіду провідних фахівців за літературними джерелами, опитування, анкетування, педагогічний експеримент, статистична обробка даних.

Наукова новизна.

Доповнено інформацію про сучасний стан та проблеми впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ України. Розглянуто нові підходи до розробки та впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ з метою удосконалення навчально-виховного процесу в ДЮСШ шляхом інтеграції олімпійських ідеалів. Розроблено авторську модель впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес конкретної ДЮСШ м. Львова.

Практичне значення отриманих результатів.

Матеріали роботи можуть бути використані під час планування та організації навчально-виховного процесу ДЮСШ України в роботі тренерів зі спортсменами та в роботі викладачів як теоретичний матеріал для студентів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» при розробці та оновленні лекційного курсу, практичних та самостійних занять з дисциплін «Олімпійський спорт», «Олімпійська освіта»

Апробація. Матеріали дослідження було опубліковано в матеріалах Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Розвиток фізичної культури та спорту в сучасних умовах: новітні виклики, проблеми та перспективи», що відбулася в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова 31 жовтня 2025 року.

Обсяг і структура роботи: роботу викладено на 61 сторінках, вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 50 джерел і 2 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

1.1. Теоретичні засади олімпійської освіти та її роль у формуванні особистості

Олімпійський спорт - найважливіша складова міжнародного спортивного руху, що є невід'ємною частиною сучасного суспільного життя та міждержавних відносин. Олімпійський рух, спираючись на концепцію олімпізму, перетворився в найзначніший суспільний рух сучасної епохи, який охоплює світове суспільство в дусі взаємного визнання та співробітництва, чесної і відкритої конкуренції, де найвище за все стоїть особистість людини, її здібності та досягнення без дискримінації за расовою, національною, політичною або економічною ознаками. Ідеї олімпізму поєднують дві концепції — спорту та виховання. Універсальність ідей олімпійської концепції, яка базується на пріоритеті загальнолюдських цінностей, зробила її прийнятою широкими колами населення земної кулі, тому що відповідала характеру їх духовних потреб. За своєю суттю олімпійська концепція виступає як системоутворюючий, регулюючий фактор практичної діяльності в галузі олімпійського спорту. Олімпійський рух є конкретною формою реалізації ідей олімпізму, а саме поєднанням в єдиному цілому філософії, спорту і мистецтва[1, 2, 28].

Олімпійська освіта — це особливий напрям педагогічної діяльності, спрямований на виховання молодого покоління в дусі гуманізму, чесності, дружби, поваги та прагнення до досконалості. Вона базується на філософії олімпізму, започаткованій П'єром де Кубертенем, і має на меті гармонійний розвиток особистості, поєднання фізичного, морального та інтелектуального вдосконалення людини. У сучасному світі, де соціальні виклики, війни, економічна нестабільність і моральна дезорієнтація стають частиною щоденного життя, олімпійська освіта відіграє роль морального орієнтира.

Вона навчає молодь справедливості, взаємоповазі, толерантності, відповідальності за свої вчинки, виховує патріотизм і почуття громадянської свідомості[5, 8, 9].

Олімпійська освіта є важливою складовою формування світогляду молоді, поєднуючи фізичне, моральне та духовне виховання для розвитку гармонійної особистості. В її основі лежить філософія олімпізму, яка інтегрує спорт, культуру та освіту[33, С.237]..

Фундаментальні принципи олімпізму були визначені П'єром де Кубертенем, який підкреслював, що спорт повинен слугувати засобом виховання чесності, дисципліни, взаємоповаги та моральної стійкості. У сучасній освіті олімпійська ідея сприяє розвитку таких якостей, як лідерство, відповідальність, командний дух, толерантність та прагнення досягати цілей у межах закону[11, 12].

Головною метою олімпійської освіти є формування позитивного ставлення до фізичної культури, популяризація ідей здорового способу життя, зміцнення моральних та етичних норм у спорті. Ця освітня галузь включає не лише спортивний, а й гуманітарний аспект, дозволяючи молоді через олімпійські цінності навчитися цінувати працю, поважати суперників і постійно вдосконалюватися. В Україні олімпійська освіта вважається педагогічною системою, що ґрунтується на принципах гуманізму та демократії. Її теоретичну основу складають психолого-педагогічні підходи, які орієнтовані на розвиток особистості шляхом гармонійного поєднання інтелектуального та фізичного потенціалу [6, 13, 17].

Президент МОК (2001 - 2013 рр.) Жак Рогге сказав: «Олімпійська освіта є ключовим елементом місії олімпійського руху, що спирається на повагу загальнолюдських фундаментальних етичних принципів і поширення взаємної поваги, духу дружби, товариства і чесної гри. Виховання молоді і майбутніх поколінь за допомогою спорту і його цінностей – це наша головна турбота і джерело нашого розвитку» [40, С.27].

До основних принципів олімпійської освіти належать:

- єдність фізичного, морального та духовного розвитку;
- пропаганда здорового способу життя;
- виховання поваги до прав людини та культури інших народів;
- розвиток почуття відповідальності та чесної гри;
- рівність можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Таким чином, теоретичні засади олімпійської освіти базуються на ідеї формування гармонійної особистості, здатної досягати життєвого успіху через спорт, навчання та моральне вдосконалення [19, 21].

Сучасне розуміння олімпізму є фундаментом міжнародного олімпійського руху. Відповідно до положень Олімпійської хартії, це філософія життя, яка віддає належне гармонійному поєднанню фізичних, розумових і вольових якостей людини. Олімпізм об'єднує спорт із культурою та освітою, ставлячи за мету створення способу життя, заснованого на радості від фізичної активності, унікальній освітній цінності особистого прикладу та повазі до загальнолюдських етичних принципів. Основна мета олімпізму полягає у використанні спорту для сприяння гармонійному розвитку особистості. Це, своєю чергою, спрямоване на формування мирного суспільства, яке цінує людську гідність і прагне її збереження. Завдяки своєму потужному гуманістичному потенціалу олімпізм стає ідеологічною та моральною основою для формування системи виховання й освіти молоді. Олімпійське виховання, яке прагне залучити дітей і молодь до цінностей та ідеалів олімпізму, займає дедалі важливіше місце в освітніх системах багатьох країн. Ця тенденція знайшла підтвердження в резолюції третьої сесії Міжурядового Комітету з фізичного виховання і спорту при ЮНЕСКО у 1983 році. У ній зазначалось, що всі країни-учасниці Комітету мають інтегрувати викладання олімпійських ідеалів у свої освітні програми відповідно до національних систем навчання. У Міжнародній хартії фізичного виховання і спорту ЮНЕСКО, ратифікованій представниками держав-членів ООН, підкреслюється необхідність включення заходів

виховного характеру, спрямованих на поширення принципів олімпізму серед молоді, до загальнонаціональних програм соціального та культурного розвитку[24].

Суб'єктами олімпійського виховання виступають всі члени колективу навчального закладу, на базі якого проводиться освітня робота. Молодь в даному випадку є не лише об'єктом цілеспрямованої діяльності дорослих, а виступає активним суб'єктом, що пропагує і реалізує ідеали і цінності олімпізму на практиці. Виходячи з цього, в рамках установи для вирішення завдань олімпійського виховання і освіти формуються суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відносини. Олімпійське виховання, у вузькому змісті — це процес цілеспрямованого і систематичного впливу суб'єкта виховання на об'єкт в інтересах розвитку якостей, що відповідають цілям і задачам виховної системи «Олімпійська педагогіка». Дане визначення характеризує суть процесу олімпійського виховання як єдиної діяльності, з одного боку, тренерів і педагогів, що впливають на розум, почуття, волю спортсмена, а з іншого боку — підлітків, що активно реагують на ці дії під впливом своїх потреб, мотивів, життєвого і спортивного досвіду, переконань і інших факторів. Характер взаємозв'язків і виховні функції кожного суб'єкта регулюються педагогічними принципами і спрямовані на забезпечення успішності виховного процесу[25].

Процес олімпійського виховання і освіти передбачає участь в ньому не тільки фахівців в галузі фізичної культури і спорту, видатних спортсменів і тренерів, викладачів різних навчальних дисциплін, але і політиків, науковців, письменників, артистів, представників засобів масової інформації та інших.

Таким чином, олімпійське виховання спрямоване на формування і вдосконалення у дітей і молоді : системи знань; системи мотивації (інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, установок тощо); системи умінь і навичок.

Олімпійське виховання являє собою:

- соціальний процес, що веде до визначених змін і здійснюється людьми, наділеними неповторною своєрідністю;

- вид свідомої і цілеспрямованої діяльності його учасників, спрямований на реалізацію закладених задатків людини;
- процес соціалізації молоді та розподіл людей згідно виконуваних ними функцій [26, 30, 35].

Метою олімпійського виховання є створення умов для формування в дітей і підлітків комплексу якостей, поглядів, переконань, що забезпечують усебічний, гармонійний розвиток особистості у рамках виховної системи «Олімпійська педагогіка».

Основні завдання олімпійського виховання:

- формування в юних спортсменів-олімпійців світогляду, основу якого складають патріотизм, моральність, законослухняність, здоровий спосіб життя;
- формування позитивної мотивації до навчання і праці, творчого ставлення до своїх обов'язків;
- гармонійний розвиток спортсменів-олімпійців з урахуванням індивідуальних можливостей і вимог школи;
- підвищення ролі олімпійського виховання в повсякденному житті

Функції олімпійської освіти. Для досягнення мети і завдань олімпійського виховання реалізуються покладені на нього функції.

До основних функцій олімпійського виховання відносяться наступні:

статусна — розуміння і прийняття керівниками освіти і спорту, педагогами і спортсменами-олімпійцями соціальної ролі олімпійського руху, як ефективного засобу виховання молоді;

формуюча — вплив ідей олімпізму на розвиток педагогів, членів колективів освітніх установ, а також реалізація їх творчого потенціалу в процесі олімпійського виховання;

інформаційна — вплив олімпійського виховання на ріст педагогічної майстерності педагогів, а також розвиток соціально-значущих зв'язків у колективах освітніх установ;

мотиваційна — створення умов, що спонукають суб'єктів процесу олімпійського виховання до ефективного виконання своїх обов'язків і функцій;

профілактична — прогнозування, попередження і ліквідація небажаних проявів поведінки, негативних якостей і рис характеру дітей і підлітків у процесі олімпійського виховання[39, С.41].

Існує ще таке поняття, як спортивне виховання особистості. Спортивне виховання — одне із видів діяльності з перетворення людини. При цьому необхідно враховувати єдність психологічної та соціальної суті, а також його вік та умови життя спортсмена.

Дослідження показало, що у середньому 73,7 % молодих спортсменів пропускають тренування через відсутність настрою; лише 22,2% розцінюють споривну діяльність як засіб для всебічного розвитку особистості; 49,7% вважають свої знання в галузі спорту недостатніми, а 71,8% важко було відповісти на запитання: чи потрібно ставитись з повагою до суперника на змаганнях. Останній є олімпійським принципом [11, 43].

Тому необхідно відійти від одностороннього підходу до тренувального процесу, коли акцент робиться переважно на вдосконаленні рухових умінь і навичок, адже юний спортсмен це особистість, що формується.

Функція виховного впливу може реалізовуватися різними способами, на різних рівнях, з множинними цілями. Наприклад, сама людина може цілеспрямовано виховувати себе, керуючи своїм психологічним станом, поведінкою та активністю. У такому разі можна говорити про самовиховання. При цьому від позиції спортсмена щодо себе залежить вибір виховної мети та способів її досягнення. В організації спортивного виховання доцільно застосовувати особистісно-діяльнісні підходи. Спортсмен через ціннісне сприйняття зможе пізнати самого себе, свої найглибші цілі та прагнення. Таким чином, ті, хто займається в ДЮСШ, будуть не тільки розвиватися на основі освоєної ними культури, але й вносити до неї щось принципово нове. Тому освоєння культури як системи цінностей є, по-перше,

розвиток самого спортсмена і, по-друге, становленням його творчої особистості[13, С. 388].

Когнітивний компонент спортивного виховання включає розділи олімпійської, валеологічної, антидопінгової, спортивно-професійної освіти та самоосвіти.

Компоненти спортивного виховання сприяють формуванню спортивної культури особистості, що дозволить юним спортсменам упевнитися у різних ситуаціях, зберігаючи власну життєву позицію. А етичний компонент передбачає ціннісні орієнтації у спорті та поведінці відповідно до етики олімпізму [12].

Ще на початку ХХ століття педагог, громадський діяч, ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор П'єр де Кубертен вказував на необхідність використання потенціалу олімпізму для виховання молоді. Він писав: «Олімпійський рух... передбачає загальне спортивне виховання, яке є доступним усім, вирізняється мужністю та лицарським духом і в сукупності з естетичними та літературними заняттями є рушієм національного життя та осередком громадянськості. Ось ідеальна програма» [1].

Ціннісний потенціал філософії олімпізму, що лежить в основі олімпійської освіти, об'єднує олімпійські та загальнолюдські цінності: врівноваженість тіла, волі та розуму; повага до людської гідності й основних етичних норм; порозуміння у дусі дружби та чесної гри; сприяння утвердженню мирного суспільства; поєднання спорту з культурою та освітою; дотримання способу життя, що ґрунтується на radoщах, здобутих від власних зусиль, може стати ефективним засобом у розв'язанні проблем сучасного українського суспільства в справі патріотичного виховання[30, С.417].

1.2. Міжнародний та вітчизняний досвід впровадження олімпійської освіти у сфері фізичної культури і спорту

Олімпійська освіта – це процес і результат засвоєння систематизованих знань сучасного олімпізму, його принципів і цінностей, ролі в сучасному суспільстві. Засади олімпізму формують внутрішню потребу і переконаність людини керуватися ними у своїй предметно-практичній діяльності[29, С.179].

Системи олімпійської освіти в різних країнах світу працюють по різному і досягають різних результатів.

Риси сучасних систем олімпійської освіти найбільш показово можна розглянути на прикладі Німеччини. Вся історія німецького спорту, включаючи період до і після об'єднання НДР та ФРН, була пов'язана з інтенсивним розвитком олімпійського руху та олімпійської освіти. Ще в 20-х роках 20 століття в Німеччині було видано праці П'єра де Кубертена, в яких були розглянуті ідеї щодо освітньої та виховної ролі спорту[24, С. 162-165].

Дослідження М. Булатової, В. Платонова (2018) стверджують, що в останні роки активність Національної олімпійської академії Німеччини, наукових та навчальних центрів, численних фахівців у галузі олімпійського руху не слабшає. Проводиться безліч освітніх заходів, удосконалюються форми та методи олімпійської освіти, розширюється навчальний матеріал, орієнтований на сбалансоване фізичне, психосоціальне, моральне та когнітивне вдосконалення молоді при використанні методів формального та неформального навчання []Булатова М

Парадокс полягає в тому, що в різних ініціативах, спрямованих на пропаганду ідей та цінностей олімпізму, бере участь не більше 5% шкіл Німеччини, а у змісті предмета «Фізичне виховання та шкільний спорт» у відповідних навчальних посібниках відсутній матеріал, спрямований на вивчення олімпійських цінностей.

Викладання цінностей олімпізму в Німеччині не викликає інтересу у дітей та молоді, а також у майбутніх спеціалістів у галузі фізичного

виховання та спорту та спортсменів елітних спортивних шкіл. І хоча популярність олімпійського спорту в Німеччині постійно зростає, проблема криється в самій концепції олімпійської освіти, орієнтованої на заміну традиційної системи морального виховання філософією олімпізму та особливою виховною функцією спорту.

Але є і позитивні моменти в цьому питанні. Так Німецький університет фізичної культури в Кельні приділяє особливу увагу вивченню проблем олімпійського спорту, популяризації ідей та цінностей олімпізму. І нині у діяльності цього авторитетного навчального та наукового закладу функціонує Центр наукових досліджень, проводиться вивчення актуальних проблем олімпійського спорту, ведеться активна робота щодо його популяризації.

За багато років НОА Іспанії спільно з НОК цієї країни реалізували безліч ініціатив щодо популяризації Олімпійських ігор, історії олімпійського руху, його цінностей та принципів серед школярів, спортсменів, студентів вузів фізичного виховання та спорту. Особливо активно велася робота перед Олімпіадою Ігор XXV 1992 р. у Барселоні.

Проте зусилля, спрямовані на включення олімпійської освіти до навчальних планів початкових і середніх шкіл Іспанії, до теперішнього часу мені успіхом не увінчалися і наštовхуються на опір представників традиційної системи освіти та виховання.

Сучасна концепція освіти закріплена у Законі України «Про освіту», 2014 р., який визначає серед найважливіших принципів освіти її гуманістичний характер, пріоритет загальнолюдських цінностей, сприяння взаєморозумінню і співпраці між людьми і народами, реалізацію права молоді на вільний вибір поглядів і переконань. До таких джерел освіти можна віднести олімпізм, олімпійський рух, олімпійську освіту. Перш за все, олімпізм символізує «філософію життя, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле гідність тіла, волі та розуму. Поєднуючи спорт з культурою та освітою, прагне до створення способу життя, який базується на радості від

зусилля, освітній цінності доброго прикладу та повазі до фундаментальних етичних цінностей» [4].

Першим офіційно затвердженим державним органом освіти є навчальний посібник «Олімпійська освіта: методичні рекомендації» (2002) , завдяки якому в Україні почали розглядатися питання з олімпійської освіти та олімпійського руху [5].

Розвитку олімпійської освіти в Україні сприяє Олімпійська академія України (ОАУ), яка була створена 20 вересня 1991 року. В її основу було покладено два важливі принципи : розвиток системи олімпійської освіти в Україні, діяльність в цьому напрямку Міжнародного олімпійського комітету (МОК), Міжнародної олімпійської академії, Міжнародного комітету П'єра де Кубертена й інших міжнародних організацій, які пропагують дух Олімпізму і розширюють знання в галузі олімпійського спорту; концентрація основного об'єму діяльності Національного університету фізичного виховання і спорту (НУФВСУ) й Олімпійської Академії України (ОАУ) в середній і вищій школі і, особливо, в системі спеціальної фізкультурної освіти, оскільки посилення в процесі підготовки майбутніх фахівців найбільш важливих теоретичних, методологічних аспектів олімпійського спорту стане запорука успішної діяльності викладачів фізичного виховання, тренерів та інших фахівців у галузі олімпійської освіти [35, С.36-43].

Говорячи про підвищення виховного потенціалу дитячих і молодіжних освітніх установ за рахунок створення в них гуманістичних виховних систем, неминуче звертаємося до необхідності створення реальних стимулів, що спонукатимуть учасників системи не тільки визнавати самовдосконалення, гармонійний розвиток особистості як важливі цінності, а й дійсно орієнтуватися на них в своїй поведінці.

Саме такий підхід використовується у деяких програмах олімпійської освіти, які реалізуються в різних загальноосвітніх установах нашої країни. Усі вивчені програми олімпійської освіти дітей і учнівської молоді розроблені фахівцями, що живуть в різних містах України. У цих програмах

враховуються місцеві традиції, спортивні досягнення спортсменів регіону, особливості географії місцевості.

Автори пропонують різноманітні форми реалізації програм олімпійської освіти та виховання: це або «олімпійський клас» в загальноосвітній школі, або школа-комплекс, що працює в режимі шестиденного тижня з одним «розвиваючим» днем, коли і проводяться заходи з олімпійської освіти, або використання клубного методу роботи [25, С.75-76].

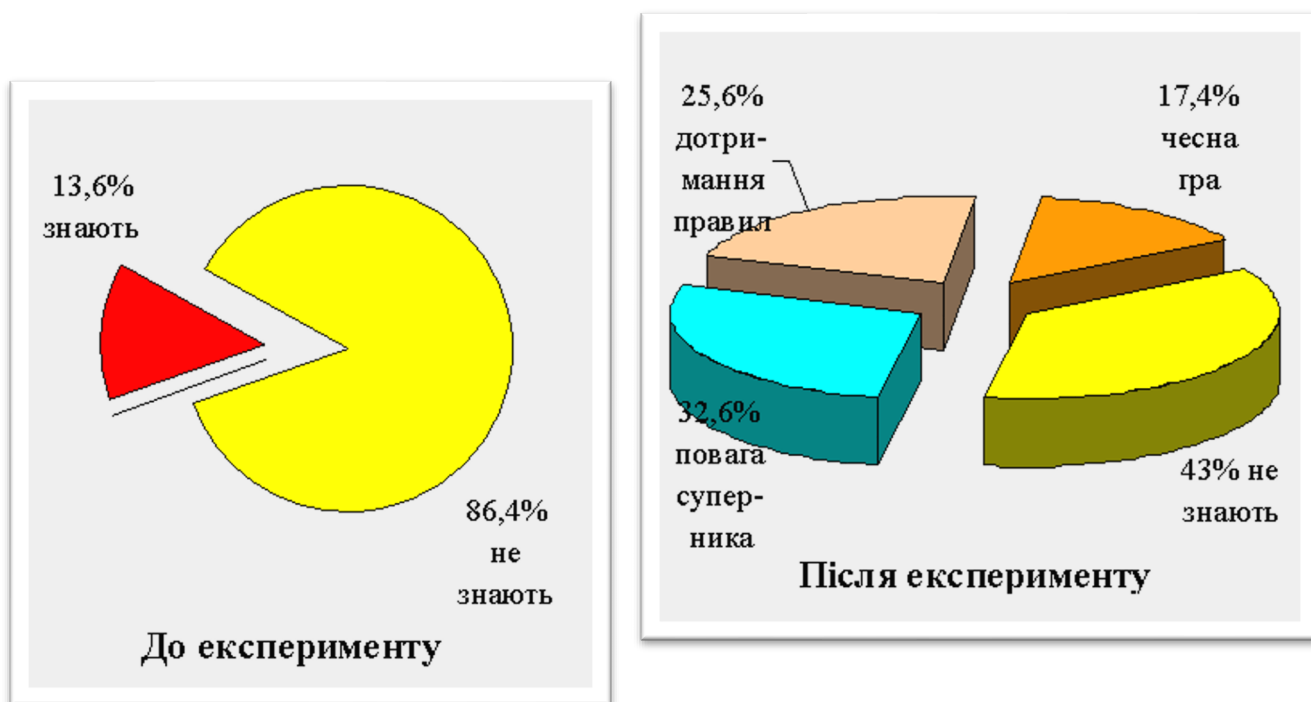

Рис 1.1. Рівень обізнаності учнів ЗОШ щодо олімпійських ідеалів [32].

Дослідження Юхимчук В.П., що провела комплексне дослідження олімпійської освіти школярів України (2007) показали позитивний результат впровадження таких програм [34, С.128–131].

Зміст таких програм також різний, що пояснюється різноманітністю умов діяльності. Однак, вивчивши сучасні програми олімпійської освіти та виховання, можна констатувати, що автори не відображають в них механізмів реалізації таких важливих дидактичних принципів, як наступність і безперервність, що свідчить про відсутність системності.

Створення нових форм олімпійської освіти в сучасному суспільстві набуває все більшої актуальності. Шляхи її практичної реалізації в межах України, на жаль, не передбачають широкого використання нових інформаційних технологій. Перспективним напрямком даного дослідження є пошук, розробка та впровадження моделі олімпійської освіти з використанням активних методів навчання

1.3. Сучасний стан та проблеми впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ України.

Одиним із головних напрямів діяльності Міжнародного олімпійського комітету є поширення олімпійських ідеалів і цінностей олімпізму серед молоді. І це закріплено статтею 31 Олімпійської хартії, яка зазначає, що національні олімпійські комітети повинні пропагувати на національному рівні ... основоположні принципи олімпізму і сприяти поширенню олімпізму у навчальних програмах з фізичного виховання і спорту в школах та вищих навчальних закладах. (Хартія).

Історичний розвиток олімпійської освіти в Україні тісно пов'язаний із становленням національної системи фізичного виховання та спортивного руху. Ще в період Київської Русі фізична культура розглядалася як важлива складова виховання, а військові вправи, ігри та змагання були елементами суспільного життя.

В Україні ідеї олімпізму мають глибокі культурні та історичні корені. Вони поєднуються з національними традиціями фізичного виховання та спортивного руху. Після здобуття незалежності наша держава активно долучилася до міжнародного олімпійського руху, створивши власну систему олімпійської освіти, яка поступово інтегрується у навчальні програми шкіл, університетів, позашкільних закладів і громадських ініціатив.

У XIX столітті в Україні почали формуватися перші організовані товариства фізичного розвитку: «Сокіл», «Січ», «Пласт». Вони не лише

сприяли фізичному вдосконаленню молоді, а й виховували патріотизм, дисципліну, волю та почуття національної гідності. Ці рухи стали ідейними попередниками сучасної олімпійської освіти [5, С.4-26].

Після проголошення незалежності у 1991 році Україна отримала можливість самостійно формувати власну модель олімпійського руху. У 1990 році був створений Національний олімпійський комітет України, а в 1991 році — Олімпійська академія України, діяльність якої спрямована на популяризацію ідей олімпізму та формування системи олімпійської освіти.

В 1999 році з ініціативи Олімпійської академії України Національним Олімпійським комітетом України було розроблено комплексну програму “Олімпійська освіта”. Мета програми – забезпечити всебічний розвиток системи олімпійської освіти як важливого фактора об’єктивізації ролі олімпійського спорту в сучасному суспільстві, поширення ідеалів олімпізму, підвищення кваліфікації фахівців галузі фізичної культури та спорту. Програма включала наступні завдання:

- сприяння підвищенню ролі олімпійської освіти і створення необхідних організаційних і матеріально-технічних передумов для цього;
- удосконалення системи поширення олімпійських знань; активізація діяльності ОАУ;
- удосконалення системи підвищення кваліфікації фахівців з фізичного виховання і спорту[22].

Значущою віхою у розвитку національної системи олімпійської освіти стало відкриття у 2019 році навчально-наукового Олімпійського інституту на базі НУФВСУ. Ця сучасна науково-дослідна установа стала важливим центром для розвитку олімпійського руху та спорту в Україні. Знаковим проєктом, що символізує олімпійську спадщину, став перехід до серії навчально-методичних посібників, присвячених Олімпійським іграм. Очолила інститут доктор педагогічних наук, професор Марія Булатова.

До основних завдань закладу входять поширення знань у галузі олімпійського спорту, підготовка фахівців, організація та проведення

досліджень, підготовка спеціалізованої літератури, співпраця з міжнародними та національними установами, зокрема з Центром олімпійських досліджень і освіти (Лозанна, Швейцарія), Міжнародним олімпійським комітетом (Лозанна, Швейцарія), Олімпійським музеєм(Лозанна, Швейцарія), Центром П'єра де Кубертена (Лозанна, Швейцарія), Міжнародним товариством олімпійських істориків (ISON), національними олімпійськими академіями понад 50 країн. Створення цієї структури стало новим кроком до пошуку сучасних інноваційних підходів [3, С.105-115].

Президент Олімпійської академії України професор М.М. Булатова (2005) відмічає, що "...сьогодні українське суспільство нагально потребує розширення сфери застосування системи олімпійської освіти. Визріли передумови залучення до олімпійської освіти різних верств населення, насамперед дошкільної та спортсменівської молоді. Це потребує застосування нових форм освітньої діяльності, що мають забезпечувати доступність освіти, стимулювати активне засвоєння матеріалу. При цьому має бути забезпечений високий рівень наочності шляхом розроблення відповідних програм, дидактичних матеріалів (плакатів олімпійської тематики, адаптованих підручників та навчальних посібників тощо)" [7, С.7].

До основних складових комплексного підходу до вирішення питання використання надбань олімпійського спорту у гуманітарній освіті молоді в Україні слід віднести: запровадження навчальної спеціальності «олімпійський та професійний спорт»; організацію міжнародних наукових конгресів і конференцій; створення видавництва «Олімпійська література» та Навчально-наукового олімпійського інституту; потужна науково-дослідна діяльність, результатом якої є вихід у світ численних фундаментальних праць з олімпійської тематики; встановлення ділових контактів з провідними міжнародними науковими установами, які займаються різними аспектами олімпійського спорту та олімпійської освіти [2, 3, 8].

Призначення освітнього компонента у тренувальному процесі представляється у перетворенні інтелектуального потенціалу молодого спортсмена. Частина науковців дотримується погляду, що навчання, що сприяє лише збільшенню теоретичних фактів, не здатне сформувати новий рівень інтелектуальних здібностей. Освітній процес має сприяти підвищенню як системи знань, так і прояву творчих здібностей, бути умовою саморозвитку спортсмена.

Висновки до 1 розділу.

Сьогодні, як ніколи, національною ідеєю українського суспільства виступає єднання нації, збереження і вдосконалення держави, захист її територіальної цілісності, самовіддана праця зі зміцнення економіки країни, і як наслідок, процвітання нації та благополуччя особистості серед вільних народів світу на засадах загальноєвропейських цінностей, прав і основоположних свобод людини і громадянина. Освітня модель спортивного виховання є необхідним компонентом діяльності дитячих юнацьких спортивних шкіл, одним із важливих завдань яких є формування гармонійно розвиненої особистості. Фактори, що впливають на формування мотивації до самоосвіти, що зберігається на протязі усього життя людини дозволяють зберігати активну життєву позицію, що важливо не тільки в рамках спортивної діяльності, а й у повсякденному житті.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення завдань та досягнення мети, що поставлені в роботі було використано комплекс наступних методів дослідження.

2.1.1. Вивчення та аналіз науково-методичної літератури

2.1.2. Анкетування

2.1.4. Педагогічний експеримент

2.1.5. Методи математичної статистики

2.2. Організація дослідження

2.1.1. Аналіз науково-методичної літератури

У роботі здійснено теоретичний аналіз та узагальнення інформації науково-методичної літератури з досліджуваної проблеми. Це дало змогу вивчити сучасний стан впровадження олімпійської освіти в спортивних школах України та виявити основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ України. Вивчався також міжнародний досвід Німеччини і Іспанії. Особлива увага зосереджувалася на вивченні наукових робіт М. Булатової 2017, 2021; В. Єрмолової 2020, 2021; С. Бубки, В. Платонова 2020, 2021; О. Вацеби 2005 та ін., присвячених питанням ролі олімпійської освіти та її впровадженню у навчально-виховний процес дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Інформація аналізувалася з точки зору можливості розробки нових підходів до впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ та з метою удосконалення навчально-виховного процесу.

2.1.2. Анкетування

При застосуванні цього методу нами досліджено сучасний стан та проблеми впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ, а також рівень обізнаності тренрів та спортсменів з питань олімпійської освіти в ДЮСШ.

Спочатку в констатуючій частині експерименту нами було проведено анкетування керівного та викладацького складу 3-х різних дитячо-юнацьких

спортивних шкіл, а саме МСДЮСШОР з легкої атлетики м. Миколаїв, КДЮСШ м.Нова Одеса та ДЮСШ Зимових видів спорту м. Львова (23 особи) з метою виявлення їх ставлення до олімпійської освіти та до основних задач в олімпійському вихованні та виявити коло проблем впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ. Досліджено рівень сформованості олімпійських знань у спортсменів 12-15 років в цих ДЮСШ.

В формуючому експерименті анкетування було проведено з метою виявлення показників в конкретній ДЮСШ :

- рівня сформованості олімпійських знань у спортсменів 13-15 років (для дослідження ми обрали “Олімпійську анкету”, яка розроблена в навчальному виданні «Твій олімпійський путівник» для дітей цього віку під керівництвом професора М.Булатової);
- рівень обізнаності тренерсько-викладацького складу ДЮСШ з питань олімпійської освіти (тести розроблені кафедрою ТООПС для магістрів фахівців галузі знань спеціальності А7 Фізична культура і спорт, освітня програма Олімпійський та професійний спорт з дисципліни «Олімпійська освіта»)

2.1.3 Педагогічний експеримент

Педагогічний експеримент було проведено в два етапи:

Перший етап (констатуючий) було проведено анкетування спортсменів 3-х зазначених ДЮСШ (керівного та тренерсько-викладацького складу) 23 особи. На цьому етапі досліджувався сучасний стан впровадження олімпійської освіти в спортивних школах. Виявлялися основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження олімпійської освіти в цих ДЮСШ. Досліджувався рівень обізнаності спортсменів щодо знань з олімпійської освіти (45 спортсменів 12-15 років).

Далі розроблялися практичні шляхи інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес ДЮСШ.

Враховуючи військовий стан в Україні та безпеку спортсменів та тренерів, базою для формуючого експерименту було обрано ДЮСШ Зимових видів спорту м. Львова. В експерименті приймали участь 7 осіб з педагогічного складу ДЮСШ (тренери, методисти, дирекція) і 14 спортсменів (13-15 років).

В формуючому експерименті ми запровадили в навчально-виховний процес форми і заходи авторської моделі олімпійської освіти. На початку та в кінці експерименту пройшло анкетування рівня обізнаності спортсменів щодо олімпійських ідеалів.

Програма впровадження олімпійської освіти включала в себе: створення відповідного освітнього середовища, підготовку педагогічних кадрів, розробку навчально-методичних матеріалів, щотижневі тематичні заняття, бесіди, вікторини, спортивні свята, зустрічі з видатними спортсменами, використання мультимедійних засобів.

2.1.4. Методи математичної статистики

З метою кількісного аналізу результатів дослідження були використані загальноприйняті способи опрацювання даних. Обробку фактичного цифрового матеріалу проводили автоматизовано за допомогою пакету програм «Excel – 2010». [8].

При статистичному аналізі розраховували середнє значення (M) та його стандартну помилку (m). Достовірність різниці оцінювали за t – критерієм Ст'юдента (p).

2.2. Організація дослідження

На першому етапі (жовтень–грудень 2024 року) – здійснено аналіз науково-методичної літератури з проблеми, вивчено і теоретично осмислено суть проблеми, обрано мету, задачі та методи дослідження, розроблено план досліджень. Підготовлено питання для анкетування.

На другому етапі (січень – лютий 2025 року) – проведено анкетування та опитування в МСДЮСШОР з легкої атлетики м. Миколаїв, КДЮСШ м. Нова Одеса та ДЮСШ Зимових видів спорту м. Львова. На зазначеному етапі на основі аналізу спеціальної літератури та ґрунтуючись на проведеному дослідженні розроблено авторську модель впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ.

На третьому етапі (березень – червень 2025) було проведено формуючий педагогічний експеримент. Його мета полягала у перевірці ефективності розробленої моделі в умовах конкретної ДЮСШ Зимових видів спорту м.Львів.

На заключному четвертому етапі дослідження (липень – листопад 2025 рр.) було проведено аналіз всього матеріалу з використанням методів математичної статистики та закінчено написання всіх розділів кваліфікаційної роботи.

На цьому етапі також:

- уточнені і сформульовані висновки за результатами дослідження;
- оформлено список використаних джерел та додатки;
- результати дослідження оприлюднені на науковій конференції;
- проведено підготовка роботи до захисту.

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Обґрунтування завдань, функцій та змісту моделі впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ

Завданням олімпійської освіти в ДЮСШ є те, що дана система має зайняти міцне місце в загальній системі особистісних якостей спортсмена і перетворитися на філософію життя, яка орієнтує його у всіх справах і вчинках, у взаєминах з іншими людьми, де в пріоритеті свобода та гідність людської особистості, співпраця та духовно-моральні цінності. Але відбувається це тільки при досить тривалому та ефективному впливі.

Олімпійська освіта має гуманістичну спрямованість, її основою є засвоєння знань про розвиток олімпізму та олімпійського руху, що забезпечує створення умов для сприйняття олімпійських цінностей, які у свою чергу виражаються в мотивах вчинків особистості, а також норм взаємовідносин між людьми, що ґрунтуються на довірі та підтримці.

Особистісний розвиток без теоретичної бази є неможливим. Знання в галузі спорту дають спортсмену насамперед свободу вибору, тому чим більше він обізнаний про явища, що відбуваються, і події, що відносяться до його діяльності, тим більше він орієнтується в навколишньому світі. Освітній розділ спортивного виховання також покликаний допомогти юним спортсменам раціонально організовувати спортивну діяльність

Олімпійська освіта сприяє як особистісному, так і соціальному розвитку юних спортсменів і передбачає не тільки формування уявлення про Олімпійські Ігри як вершини результатів фізичної досконалості, а й розвиток пізнавальної активності дітей та підлітків. Даний блок спортивного виховання сприяє формуванню у дітей та підлітків потреби у справедливості та чесності; прагненню до всебічного розвитку фізичних та інтелектуальних здібностей на вирішення складних ситуацій з погляду духовно-моральних і соціокультурних цінностей.

З вище сказаного випливає, що олімпійська освіта має вирішувати такі завдання:

1. Підвищення рівня знань про розвиток спорту.
2. Формування громадянської самосвідомості та виховання патріотизму;
3. Сприйняття гуманістичних цінностей;
4. Виховання законослухняності.

Функціями запропонованої освітньої моделі є ціннісно-орієнтовна, особистісно-формуюча та професійна.

Ціннісно-орієнтовна функція освітньої моделі спортивного виховання передбачає забезпечення юних спортсменів знаннями (які ми розглядаємо як цінність) про здоров'я людини, а також основи спортивної діяльності.

Особистісно-формуюча функція пов'язана з процесами: соціалізації та індивідуалізації особистості. У процесі соціалізації дитина засвоює суспільні норми поведінки, правила взаємодії з іншими людьми. Це є підставою того, що освітня модель спортивного виховання забезпечує соціалізацію та одночасно формування індивідуальних особистісних якостей.

Професійна функція передбачає вміння спортсменів застосовувати отримані та засвоєні знання на практиці. Її реалізація передбачає організацію тренером педагогічних ситуацій, які вимагають прояву певного рівня освітньої підготовленості, а також надають варіанти вибору одного із шляхів досягнення мети.

Освітня модель спортивного виховання характеризується такими ознаками:

- здійснюється юним спортсменом на основі його власних освітніх можливостей, індивідуальних здібностей, мотивів та цілей;
- труднощі, що виникають у діяльності суб'єкта, які пояснюються недостатнім володінням інформацією, необхідною для її реалізації;
- результатом моделі є індивідуальне сприйняття інформації та створення на її основі нового продукту інтелектуальної діяльності з урахуванням творчої реалізації завдань для досягнення поставленої мети.

Придбані знання сприяють збагаченню внутрішнього світу спортсмена і впливають на його когнітивну складову. Під когнітивною складовою розуміють систему пізнання, що склалася в свідомості людини в результаті становлення її характеру, виховання, навчання, спостереження і роздумів про навколишній світ. На основі цієї системи людина ставить собі цілі і приймає рішення про те, як треба діяти в тій чи іншій ситуації, намагаючись уникнути когнітивного дисонансу. В основі когнітивної системи лежить взаємодія сприйняття, свідомості, пам'яті та мови; носієм такої системи є мозок людини.

Когнітивний компонент спортивної освіти представляють такі розділи:

- валеологічна освіта;
- олімпійська освіта;
- основи спортивно-професійної освіти;
- антидопінгова освіта;
- самоосвіта

Ми вважаємо, що метою освітньої моделі спортивного виховання має бути формування знань щодо основ тренувального процесу, здорового способу життя, олімпійської, антидопінгової освіти та, згодом, формування потреби в самоосвіті. При цьому кожен розділ повинен відповідати віку спортсмена. Освітній блок спортивного виховання, може складатися з наступних розділів і впливати на індивідуалізацію молодого спортсмена

Проведене нами, в період констатуючого експерименту, анкетування дало змогу з'ясувати уявлення юних спортсменів про Олімпійські ігри, їх ідеали та цінності; олімпійську символіку; захопленість олімпійськими чемпіонами та чемпіонками, знання про особливості тренування та відпочинку спортсмена.

Таблиця 3.1

Рівень обізнаності з олімпійської тематики спортсменів 12-15 років ДЮСШ з питань олімпійської освіти в констатуючому експерименті (правильні відповіді %, n= 45).

№	Запитання	$\bar{X} \pm m$ (%)
1.	Які поняття об'єднує олімпізм?	15,3±3,5
2.	Як звучить олімпійське гасло?	25,2±8,4
3.	Що символізують олімпійські кільця?	32,3±10,1
4.	Чи знаєте ви щось про Олімпійські ігри древньої Греції?	24,7±10,2
5.	Де запалюють олімпійський вогонь?	30,3±3,2
6.	Що промовляють спортсмени та судді на церемонії відкриття олімпійських змагань?	20,5±5,4
7.	Кого вважають засновником сучасного олімпійського руху?	15,5±2,3
8.	Де і коли проводилися перші сучасні Олімпійські ігри ?	14,4±1,8
9.	Що таке «Олімпійська хартія»?	4,9±2,5
10.	Яким покаранням підлягає атлет у випадку виявлення вживання допінгу?	42,7±5,6
11.	Що означає словосполучення Fair Play (Фейр Плей)?	25,6±2,2
12.	Чи можна перемагати в чесній боротьбі на Олімпійських іграх?	62,7± 5,3
13.	Кого з чемпіонів, або призерів Олімпійських ігор свого міста (області) Ви знаєте?	46,3±8,2
14.	Чи знаєте Ви які фізичні якості потрібні Вам у Вашому виді спорту ?	30,1±5,5
15.	Чи знаєте Ви яким має бути режим спортсмена (сон, харчування, відпочинок)?	45,2±7,9
	Середнє значення за всі запитання	29,05±5,5

Анкетування було проведено з метою виявити також обізнаність спортсменів з питань олімпійської тематики.

Констатуючий експеримент показав, що лише 15,3% спортсменів володіли інформацією про таке поняття як «олімпізм» і що він об'єднує. Також складними питаннями виявилися питання про сучасності Олімпійські ігри. Відповідь на запитання: Кого вважають засновником сучасного олімпійського руху? - 15,5% ; Де і коли проводилися перші сучасні Олімпійські ігри? - 14,4%. Це говорить про невеликий інтерес до олімпійського минулого, його історії і відсутність інформації зі сторони

тренерів. Ті, хто відповіли на ці запитання правильно, получили знання на «Олімпійських уроках» в ЗОШ. Більш успішно відповіли на запитання про Олімпійські ігри древньої Греції - 24,7% і що цікаво, процент підвищився за рахунок відповідей в одній з обраних нами ДЮСШ. Там спортсменам показали американський фільм про Олімпійські ігри древньої Греції.

Олімпійська символіка – важлива частина Олімпійського руху. Вона присутня на кожному стадіоні, в спортивних залах і манежах, але на неї не звертають увагу ані діти, ані тренери. Тому на запитання: Як звучить олімпійське гасло? правильно відповіли 25,2%, хоча дивіз «Швидше, вище, сильніше» назвав більший процент дітей. Але ж дивіз давно змінили і оригінальне гасло «Швидше, вище, сильніше», що було запропоноване П'єром де Кубертенем у 1894 році, було змінено у 2021 році, до нього додали слово «разом» (communis) на знак того, що спільні зусилля є важливішими, ніж поодинці. Тепер Олімпійське гасло звучить, як— «Швидше, вище, сильніше — разом» (*лат. Citius, Altius, Fortius – communis*).

Запитання: Що символізують олімпійські кільця? - 32,3 % відповіли правильно і знали про 5 континентів, але назвати який колір відповідає якому континенту змогла тільки невелика кількість спортсменів. На запитання : Де запалюють олімпійський вогонь? змогли відповісти 30,3 % тих, хто цікавився останніми Олімпійськими іграми в Парижі в 2024 році, дивилися відкриття Ігр.

Олімпійська хартія – це основний закон, за яким живе Олімпійський рух, але про неї нажаль чули тільки 4,9 % спортсменів-підлітків, але більшість почули від тренерів, або старших спортсменів у звязку з допінговими скандалами в олімпійському спорті.

Про допінг чули багато спортсменів, а от на питання: яким покаранням підлягає атлет у випадку виявлення вживання допінгу?, змогли правильно відповісти тільки 42,7%. Відповідь почули по телевізору, або в інтернеті ті, що цікавляться змаганнями зі свого виду спорту і частково від тренерів.

Що означає словосполучення Fair Play (Фейр Плей) – правильні відповіді - 25,6%. Знання діти получили на уроках фізкультури в школі, а частина на Олімпійському уроці в ДЮСШ.

62,7% спортсменів вважають, що можна перемагати в чесній боротьбі на Олімпійських іграх? Можна вважати за позитивний результат роботи тренерів.

46,3 % змогли назвати чемпіонів, або призерів Олімпійських ігор свого міста та області. В більшості випадків результат роботи керівництва ДЮСШ, які запрошують відомих спортсменів на змагання та Олімпійські тижні.

Два запитання, що мають відношення до спортивної підготовки в Олімпійському спорті : Чи знаєте Ви які фізичні якості потрібні Вам у Вашому виді спорту ? - правильні відповіді (після пояснення, що таке фізичні якості) дали – 30,1 %. Це говорить про те, що тренери не завжди говорять про те, для чого виконується та чи інша вправа.

45,2% підлітків знають про режим дня та відпочинку, який має у них бути. Але частина з дітей знає це від тренера, а частина від батьків.

Проведене анкетування показало недостатність знань спортсменів – підлітків по певним питанням олімпійської тематики, а по деяким майже їх відсутність. У зв'язку з цим ми розробили рекомендації для впровадження знань з Олімпійської освіти, враховуючи вік, здатність засвоїти та осмислити ці питання, а також зацікавленність дітей цими питаннями.

У групі початкової підготовки ми пропонуємо освоювати матеріал, який освячує виникнення олімпійських ігор, значення правил чесної гри (Fair Play), роль П'єра де Кубертена у спорті, а також знайомство з олімпійською атрибутикою.

У групах етапу попередньої базової підготовки пропонуємо вивчати основні правила проведення олімпійських ігор сучасності.

У групі спеціалізованої базової підготовки вище зазначений матеріал ускладнюється:

- докладне вивчення фізичних якостей, засоби та методи їх розвитку;
- продовження вивчення матеріалу, пов'язаного зі спортивним стилем життя;

- сформувані поняття про гігієнічні вимоги харчування юного спортсмена (режим харчування, роль білків, жирів, вуглеводів та вітамінів для спортивного результату). Знання щодо необхідних гігієнічних факторів, Знання про гігієнічні норми харчування для спортсменів сприяє спортивному довголіттю;

- основи самоконтролю під час тренувальних занять, які є необхідним методом самоспостереження за власним здоров'ям.

На етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей - ознайомлення з положеннями Олімпійської Хартії, МОК.

Завданням тренера є ознайомити юних спортсменів із простими загальнодоступними прийомами спостереження за станом свого здоров'я, які складаються з обліку суб'єктивних показників (самопочуття, сну, апетиту, бажання тренуватися, переносимості навантажень тощо) та об'єктивних показників (ваги, пульсу, частоти дихання, артеріальним тиском).

Для деяких вихованців ДЮСШ спорт може стати професією, і на наш погляд вони мають ознайомитися з законами рухової діяльності.

В якості основ спортивно-професійної освіти пропонується матеріал, необхідний для розуміння тренувальної діяльності.

У групі початкової підготовки можна повідомити наступний матеріал:

- значення фізичних якостей у житті людини.
- основні правила здорового способу життя (сформувані поняття про активний та пасивний відпочинок). Спортсмени повинні мати інформацію щодо того, як розпоряджатися власним часом з користю для здоров'я.

у групі спеціалізованої базової підготовки вище зазначений матеріал ускладнюється:

- докладне вивчення фізичних якостей, засоби та методи їх розвитку;

- продовження вивчення матеріалу, пов'язаного зі спортивним стилем життя;

- сформувані поняття про гігієнічні вимоги харчування юного спортсмена (режим харчування, роль білків, жирів, вуглеводів та вітамінів для спортивного результату).

- основи самоконтролю під час тренувальних занять,

На етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей в блоці спортивно-професійної освіти ми пропонуємо:

- сформувані поняття про гігієнічні норми місць для занять спортом. Ця інформація допоможе уникнути деяких травмонебезпечних ситуацій, а також буде необхідною у тому випадку, якщо спортсмен вибере надалі тренерську діяльність;

- сформувані поняття про засоби відновлення організму. Вони сприятимуть підвищенню спеціальної працездатності та стійкості організму до несприятливих факторів зовнішнього середовища, а також прискорюватимуть процеси відновлення після фізичних навантажень.

Антидопінгова освіта є ще одним компонентом когнітивного блоку спортивного виховання. Антидопінгова освітня діяльність інформує та застерігає спортсменів від серйозних помилок. Ми вважаємо, що на всіх етапах тренувального процесу необхідно орієнтувати на цінності чесного суперництва та вказувати на несумісність олімпійських ідеалів із застосуванням допінгу, що зрештою призводить до незворотних порушень функцій організму і навіть до смерті.

Тренер має пояснити спортсмену, що вживання допінгових препаратів створює нерівні умови на шляху до перемоги, а також завдає шкоди престижу країни. Матеріал має акцентувати увагу на тому, що допінгові засоби на короткий термін допомагають досягти бажаного результату, але не залишають можливості для постійного зростання спортивної кар'єри.

Тому в групах початкової підготовки треба знайомити юних спортсменів з поняттям «допінг» та його шкідливим впливом на організм загалом.

На етапах поглибленого тренування та спортивного вдосконалення потрібно розкрити цю проблему детальніше. Рекомендується розказати спортсменам які допінги і як можуть впливати на організм в процесі тренувань і змагань, як можуть зашкодити. Ознайомити з розділом про допінгову політику України з «Олімпійської Хартії».

3.2. Розробка організаційно-педагогічних умов впровадження олімпійської освіти

Перед розробкою організаційно-педагогічних умов впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ нами було проведено анкетування керівного та педагогічного складу 3-х спортивних шкіл. Воно надало можливість виявити основні перешкоди та бар'єри, що ускладнюють ефективну інтеграцію Олімпійської освіти у навчально-виховний процес ДЮСШ (див. Додаток А)

Дослідження показало наступні результати:

Питання №1. Пріоритет керівництва ДЮСШ надається виключно спортивному результату, а не виховному процесу (включно з ОО).

63,7% тренерів відповіли на це питання - швидше згоден; а 9,2% - повністю згоден; 12,8% - швидше не згоден; що говорить про майже критичність проблеми. Для спортивних шкіл дійсно залишається важливий результат в змаганнях за якими і оцінюється діяльність тренера.

Питання №2. Відсутність чітко виділених годин у навчальних планах для проведення "Олімпійських уроків" чи бесід.

50,7% тренерів відповіли на це питання - швидше згоден; а 29,3% - важко сказати; 1,8% - швидше не згоден; що говорить про те що проблема існує, але вирішується в різних ДЮСШ по різному.

Наступні 3,4 і 5 питання про недостатнє фінансування, негативний вплив військових дій і відсутність адаптованих методичних посібників получили від 90 до 100% - швидше згоден або повністю згоден, що говорить про серйозність і навіть критичність проблеми.

Питання №6. 92,4% - повністю згоден; або 7,6 - швидше згоден. Всі погоджуються, що спортсмени мають засвоювати олімпійські цінності (повага, чесна гра), але більшість вважає, що спортсмен може засвоїти це самостійно на практиці, хоча говорити про це треба.

Питання №7. 50,3% - швидше згоден; говорить про те, що є брак курсів, семінарів для тренерів з ОО, а ті, що проводяться онлайн відвідують не всі тренери і керівники. Чому так? На це є відповідь в питанні № 8 і 9.

Дійсно, через високе тренувальне навантаження та низьку оплату праці тренери не мають часу/мотивації розробляти та проводити додаткові освітні заходи. Результати, показали, що досить багато тренерів (87,3%) вважають успіхи в досягненні спортивних результатів набагато більш важливими, ніж впровадження ОО. 60,7% вважають, що цим мають займатися методисти, 32,3% - що ОО має бути інтегровано у роботу кожного тренера, але ці години навантаження повинні бути оплачені.

Підсумовуючи, можна сказати, що серед тренерів присутній деякий опір інноваціям і думка, що ОО є "зайвою" витратою тренувального часу. Проблема впровадження Олімпійської освіти в навчально-виховний процес ДЮСШ є і стоїть достатньо гостро.

В розробку організаційно-педагогічних умов впровадження олімпійської освіти нами було включено два компоненти: організаційний та педагогічний. Вони створили умови для забезпечення ефективного процесу формування олімпійських знань, цінностей та спортивного духу.

До організаційних умов було віднесено:

Створення комітету (директор, методисти, тренери, батьки, спонсори) для забезпечення ресурсами (фінансовими, матеріальними, кадровими) і для координації діяльності всіх учасників процесу.

В комітет може ввійти підрозділ або окрема людина, що будуть відповідати за координацію олімпійської освіти в ДЮСШ.

Налагодити партнерство та співпрацю з Національним олімпійським комітетом України (його осередком в області), спортивними федераціями з видів спорту, що спеціалізуються в ДЮСШ та іншими спортивними школами та зацікавленими організаціями.

Забезпечення ресурсами: створення належної матеріально-технічної бази, забезпечення навчальними матеріалами (включно з документами від МОК) та надання доступу до інформаційних ресурсів.

Для забезпечення матеріально-технічної бази для впровадження олімпійської освіти оновити методкабінет ДЮСШ. Для цього придбати:

Навчально-методичний комплект, до якого входять: комплект із 10 плакатів з олімпійської тематики («Стародавні Ігри», «Відродження», «Символіка», «Ігри, що підкорили світ», «Тенденції», «Проблеми», «Багатогранність», «Жінки в олімпійському спорті», «Зимові Олімпійські ігри», «Олімпійські чемпіони незалежної України»).

Рекомендовано придбати (або запросити надатив в якості допомоги, обласний осередок МОК наступні видання :

- Енциклопедію олімпійського спорту у запитаннях і відповідях;
- Навчальний посібник «Твій перший олімпійський путівник» (4 видання),
- Навчально-методичні посібники, присвячені певним Іграм Олімпіад, зимовим Олімпійським іграм та Юнацьким Олімпійським іграм,
- Настільні ігри з олімпійської тематики.
- Щорічні олімпійські щоденники .

До педагогічні умови було віднесено:

Включити до планів ДЮСШ (теоретичний розділ) знання з олімпійської освіти. Розробити зміст олімпійської освіти (відповідно до «Олімпійської хартії»).

Включити олімпійську тематику до плану навчально-виховних заходів, щоб: формувати культуру спортивного духу, цінностей «Олімпізму» та

підтримувати спортсменів, які проявляють до них інтерес. Впровадити інтерактивні методи, для створення мотиваційного середовища.

Організувати підготовку тренерів-педагогів та методистів для проведення занять та заходів з олімпійської освіти з використанням інноваційних методик, що сприяють активному залученню спортсменів та формуванню їхньої мотивації до вивчення олімпійського руху (лекції, вікторини, квести, і т.і.).

3.3. Визначення форм та методів реалізації олімпійської освіти в навчально-тренувальному процесі та позатренувальній діяльності ДЮСШ

Спортивний спосіб життя передбачає активні заняття спортом та регулярну участь у спортивних змаганнях. Говорячи про зв'язки олімпійського руху зі спортом, слід зазначити, вважається, що педагогічна діяльність має бути спрямована на те, щоб сформувати та розвинути у молоді активне ставлення до спорту та спортивної культури. Основними її показниками є: інтерес до спорту, потреба у систематичних заняттях спортом, регулярної участі у спортивних змаганнях; прагнення показувати якомога вищі спортивні результати; знання у галузі спортивної підготовки та організації спортивних змагань.

Наше дослідження (анкетування Додаток А) показало, що досить багато тренерів (87,3%) вважають, що основна задача в олімпійському вихованні (освіті) це формування інтересу до спорту, потреба у систематичних заняттях спортом, регулярна участь у спортивних змаганнях; прагнення показувати якомога вищі спортивні результати;

Інша крайність, яку розділяють 23,4% , полягає у дуже вузькому розумінні педагогічної діяльності. Вважається, що основна задача олімпійської освіти, це прилученням дітей та молоді до ідеалів і цінностей олімпізму: її цілі та завдання зводяться до формування лише знань про олімпійський рух та олімпізм. Хоча ці знання безумовно важливі, більш

значущими, на наш погляд, є знання про те, які цілі та завдання має олімпійський рух, які ідеали та цінності. Як зберегти гуманістичну цінність сучасного олімпійського руху та усунути пов'язані з ним негативні явища та ін.

Для реалізації когнітивного компонента спортивного виховання ми вважаємо за доцільне застосування наступних педагогічних методів:

1. Вербальний спосіб, застосовуваний нами у вигляді лекцій, розмов на вище зазначені теми з молодими спортсменами. Колективна інтелектуальна діяльність сприяла кращому засвоєнню матеріалу, а подальше обговорення допомагало виявити моменти труднощі у розумінні деяких фактів.

2. Самостійна робота спортсменів, у процесі організації якої діти виявляють ініціативність, навчаються планувати власну діяльність відповідно до зазначених цілей і розподіляти вільний час, дотримуватись найбільш відповідних умов для вирішення поставлених завдань. Цей вид діяльності передбачає контроль з боку тренера та індивідуальні рекомендації для кращого досягнення результату.

3. Гностичний метод у роботі з юними спортсменами є організацією навчально-пізнавальної, пошукової діяльності.

Нами використовувався метод проблемно-пошукової роботи, суть якого полягає в наступному: тренер ставить завдання, вказує основні напрямки, джерела, де можна знайти інформацію, а потім стежить за виконанням завдання.

На основі всіх попередніх досліджень та за рекомендаціями спеціалістів було розроблено еспериментальну модель впровадження олімпійської освіти (форм та заходів) у навчально-виховний процес ДЮСШ (таблиця 3.2).

Дослідження набуті нами в констатуючому експерименті знайшли своє втілення в практичній діяльності при підготовці моделі впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ Зимових видів спорту м. Львова. На наш погляд, гармонійне поєднання тренування, виховання та навчання мають

допомогти засвоювати необхідні знання, уміння і навички, а також сприяти використанню спортивно - етичних принципів в повсякденному та спортивному житті.

Таблиця 3.2

Модель впровадження олімпійської освіти (форм та заходів) у навчально-виховний процес ДЮСШ

№	Форма	Захід	Період проведення
1	Навчально-тренувальні заняття	«Олімпійська розминка», ««5 хвилин про Олімпійський рух»	По вівторках, на початку, або в кінці тренування (5-10хв.)
2	Художньо-спортивні свята	«Ігри патріотів», «Мала Олімпіада»	На початку підготовчих чи відновлюваних періодів
3	Художні проекти	конкурс малюнку на олімпійську тематику«Символіка олімпіади»	На протязі року
4	Олімпійський урок	Виховна години на олімпійську тематику Зустрічі із відомими спортсменами Естафети та рухливі ігри Показові виступи (гостей та спортсменів)	вересень (за планом олімпійського тижня, зміст уроку має відповідати тематиці, затвердженій НОК України на поточний рік)
5	Пошукова робота	Створення стенду, вітрини («Мій олімпійський музей», «Наші олімпіоніки», «Олімпійський стенд»)	На протязі року
6	Батьківські збори	Бесіди про виховання ідеалів олімпізму та здоровий спосіб життя	За планом виховної роботи
7	Участь збірних команд ДЮСШ на міських, обласних, регіональних, всеукраїнських, міжнародних у змаганнях.	Оприлюднення інформації про підсумки змагань на дошці оголошень	На протязі року
8	Туристичні поїздки	Походи в краєзнавчі музеї та музеї спорту	На протязі року вдома і на виїзді (на зборах та змаганнях)
9	Інтелектуальні вікторини та квести на олімпійську тематику	«Олімпійська вікторина», «Олімпійський квест» , «Розумники та розумниці»	На протязі року, на свята, олімпійський тиждень
10	Популяризація ідеалів олімпізму	Лекції з історії та розвитку олімпійського руху з використанням інтерактивних методів	За планом виховної роботи, на протязі року (45хв)

Практичні шляхи інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес ДЮСШ:

- узгодження співпраці ДЮСШ з обласним відділенням НОК України.

Залучення до проблематики олімпійської освіти лідерів олімпійського руху спортсменів-олімпійців, тренерів, журналістів, акторів, письменників, менеджерів спорту.

Олімпійський приклад відіграє значну роль у вихованні особистості спортсмена і має позитивну силу. Наочний приклад швидко і без труднощів відбиваються у свідомості на противагу розповідям. Приклад конкретної особистості (видатного спортсмена або тренера) дає конкретні зразки для наслідування і тим самим активно формує свідомість і переконання юного спортсмена. Завдяки йому молода особистість набуває соціального досвіду.

- втілення у життя всеукраїнського освітньо-виховного проєкту НОК України OlympicLab.

Проєкт реалізується за підтримки Національного олімпійського комітету України. Мета проєкту—популяризація олімпійських цінностей, мотивація молоді до активного способу життя, формування життєвих навичок. Один з модулів: «Загальнолюдські та олімпійські цінності».

- поповнення фонду методичного кабінету навчально-методичною літературою, наочними матеріалами, комп'ютерними технологіями з олімпійської освіти (звернутися в обласне відділення НОК України для придбання літератури та наочних матеріалів на олімпійську тематику)
- інтеграція олімпійської освіти на тренувальних заняттях.

Спортсмени створюють презентації матеріалів за темами олімпійської освіти. Наприклад: Фізичні якості, що мені потрібні. Як розвивати гнучкість вдома? і т.п. Приміняти інтерактивні методи навчання.

- залучення спортсменів і тренерів до пошуку матеріалів з історії свого виду спорту та історії ДЮСШ. Розробити презентації, доповіді, стенди. (Наприклад: Історія розвитку мого олімпійського виду спорту)

- проведення конференцій, семінарів, лекцій для педагогічного складу ДЮСШ.

Може бути запрошений лектор, або людина, що буде призначена для організації таких заходів в ДЮСШ. Тренери ДЮСШ мають брати активну участь у цих заходах для чого приміняти інтерактивні методи.

- висвітлення матеріалів олімпійської освіти у комп'ютерних мережах.

Заходи, які проводяться в ДЮСШ висвітлюються у мережі Інтернет, Фейсбуці та на сайті ДЮСШ.

- висвітлення участі в обласних, всеукраїнських і міжнародних спортивних змаганнях у мережі Інтернет

3.4. Аналіз та інтерпретація результатів експериментальної перевірки ефективності впровадження олімпійської освіти

Констатуючий експеримент довів недостатню розробленість системного підходу до олімпійської освіти в ДЮСШ, що приймали участь в анкетуванні. Ми поставили задачу розробити і експериментально перевірити модель впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес конкретної ДЮСШ. Для цього поєднати два напрямки педагогічної діяльності для підвищення інтересу спортсменів ДЮСШ до олімпійського руху та його цінностей, формування всебічно розвиненої особистості юного спортсмена, орієнтованої на принципи чесної гри, поваги та здорового способу життя у сучасному суспільстві.

Проведене анкетування в кінці формуючого експерименту (табл. 3.3.) дало змогу встановити зміни в рівні обізнаності спортсменів з питань олімпійської освіти. Так в експериментальній групі в кінці експерименту значно збільшилася кількість спортсменів, що знали, які поняття об'єднує олімпізм? (79,2%; різниця склала 52,9%), як звучить олімпійське гасло (85,4%, різниця склала 50,2%), що символізують олімпійські кільця? (86,2%, різниця склала 39,7%), Чи знаєте ви щось про Олімпійські ігри древньої

Греції? (77,5%, різниця склала 53,7%), де запалюють олімпійський вогонь? (89,4%, різниця 60,1%).

Таблиця 3.3.

Рівень обізнаності спортсменів 13-15 років ДЮСШ з питань олімпійської освіти в до і після експерименту (правильні відповіді %, n=14).

№	Запитання	До експерименту (%)	Після експерименту (%)	Різниця (%)	t	P
1.	Які поняття об'єднує олімпізм?	26,3	79,2	52,9	2,26	<0,05
2.	Як звучить олімпійське гасло?	35,2	85,4	50,2	2,31	<0,05
3.	Що символізують олімпійські кільця?	46,5	86,2	39,7	2,26	<0,05
4.	Чи знаєте ви щось про Олімпійські ігри древньої Греції?	23,8	77,5	53,7	2,57	<0,05
5.	Де запалюють олімпійський вогонь?	29,3	89,4	60,1	2,74	<0,05
6.	Що промовляють спортсмени та судді на церемонії відкриття олімпійських змагань?	25,5	85,7	60,2	2,45	<0,05
7.	Кого вважають засновником сучасного олімпійського руху?	18,5	60,8	42,3	2,26	<0,05
8.	Де і коли проводилися перші Олімпійські ігри ?	15,3	64,8	49,5	2,31	<0,05
9.	Що таке «Олімпійська хартія»?	5,0	59,2	54,3	2,23	<0,05
10.	Яким покаранням підлягає атлет у випадку виявлення вживання допінгу?	45,5	96,4	50,9	2,26	<0,05
11.	Що означає словосполучення Fair Play (Фейр Плей)?	24,3	85,9	61,6	2,57	<0,05
12.	Чи можна перемагати в чесній боротьбі на Олімпійських іграх?	60,7	93,4	32,7	2,78	<0,05
13.	Кого з чемпіонів, або призерів Олімпійських ігор свого міста (області) Ви знаєте?	45,3	90,5	45,2	2,26	<0,05
14.	Чи знаєте Ви які фізичні якості потрібні Вам у Вашому виді спорту ?	25,5	63,2	37,7	2,31	<0,05
15.	Чи знаєте Ви яким має бути режим спортсмена (сон, харчування, відпочинок)?	43,2	82,8	39,6	2,26	<0,05
	Середнє значення (%)	31,3	80,0	48,7	2,26	<0,05

Примітка: *—достовірність з можливістю $p=0,05$ усі значення $t > 2,21$

Таке покращення із знання олімпійської символіки, на наш погляд, склалося після введення у тренувальний процес (кожного вівторка, на початку, або в кінці тренування) 5-10 хвилинної «Олімпійської розминки», або короткого повідомлення «5 хвилин про Олімпійський рух», який готував тренер, або спортсмени групи по черзі чи бажанню. Допомогали придбані книги проф. Булатової М. М. Твій перший олімпійський путівник, Олімпійський щоденник та ін.

Покращилися відповіді на питання по сучасним Олімпійським іграм : Що промовляють спортсмени та судді на церемонії відкриття олімпійських змагань? (85,7%, різниця 60,2%); Кого вважають засновником сучасного олімпійського руху? (60,8%, різниця склала 42,3%); Де і коли проводилися перші Олімпійські ігри ? (64,8%, різниця склала 49,5%). Для очної демонстрації використовували комплект із 10 плакатів з олімпійської тематики, а також відео матеріали.

Значно покращився результат по питанням: Що таке «Олімпійська хартія»? (59,2%, різниця 54,3%); Яким покаранням підлягає атлет у випадку виявлення вживання допінгу? (96,4%, різниця склала 50,9%). Тренерам була запропоновано семінар «Впровадження положень Олімпійської хартії в навчально-виховний процес ДЮСШ», після чого вони в доступній формі розповіли дітям про положення Олімпійської хартії, що і дало певні результати.

Що означає словосполучення Фейр Плей? Не цей раз правильну відповідь дали 85,9% спортсменів, різниця склала 61,6%).

Вдалось встановити, що загалом учні як до педагогічного експерименту, так і після його проведення позитивно ставляться до одного з важливих принципів олімпійського спорту – “чесної гри”. А саме 60,7% – до експерименту та 93,4% – після його проведення переконані, що можуть перемагати в спортивних змаганнях, граючи чесно. Різниця склала 32,7%.

Аналіз результатів експериментальної перевірки ефективності впровадження олімпійської освіти за час проведення експерименту показав,

що рівень сформованості олімпійських знань після експерименту в середньому виріс до 80 % і різниця склала 48,7 % і достовірно відрізняється ($p < 0,05$).

Серед значної кількості запитань, представлених анкетною, були також і запитання для визначення обізнаності спортсменів щодо конкретної олімпійської символіки.

Проведене нами анкетування після експерименту дало змогу встановити, що вже 86,2% опитаних спортсменів знають, що різнокольорові олімпійські кільця символізують п'ять континентів, при чому кільце відповідного кольору відповідає певному континенту (різниця склала 39,7%).

Наступне анкетування, яке було проведено в формуючому експерименті дало змогу встановити зміни в рівні обізнаності тренерсько-викладацького складу з питань олімпійської освіти (табл. 3.4.).

Таблиця 3.4.

Рівень обізнаності тренерсько-викладацького складу ДЮСШ з питань олімпійської освіти до і після експерименту (правильні відповіді %, $n=7$).

№	Запитання	До експерименту (%)	Після експерименту (%)	Різниця (%)	t	P
1.	Які поняття об'єднує олімпізм?	45,6	94,9	49,3	2,43	<0,05
2.	Як звучить олімпійське гасло?	57,2	98,6	41,4	2,52	<0,05
3.	Що символізують олімпійські кільця (кожне)?	53,4	92,9	39,5	2,21	<0,05
4.	Кого вважають засновником сучасного олімпійського руху?	64,8	95,3	30,5	2,24	<0,05
5.	Коли відбулися перші сучасні Ігри Олімпіад ?	35,9	76,4	40,5	2,24	<0,05
6.	Що означає словосполучення Fair Play (Фейр Плей)?	67,2	97,7	30,5	2,21	<0,05
7.	Які розділи включає «Олімпійська хартія»?	20,5	60,8	40,3	2,54	<0,05
8.	Коли відзначають офіційний день народження НОК України?	18,6	73,8	55,2	2,26	<0,05
9.	Кого було обрано першим президентом Національного олімпійського комітету України?	39,3	88,2	48,9	3,39	<0,05
10.	Де знаходиться штаб квартира МОК?	41,8	92,8	51,0	2,22	<0,05

11.	Хто є президентом МОК сьогодні?	42,5	83,5	40,0	3,26	<0,05
12.	В яких олімпійських іграх українські спортсмени уперше взяли участь незалежною командою?	65,9	88,7	22,8	2,21	<0,05
13.	Який важливий документ прийняв новостворений МОК на I Олімпійському конгресі?	20,3	87,9	67,6	2,43	<0,05
14.	Де знаходиться найбільший Олімпійський музей ?	32,4	84,2	51,8	2,61	<0,05
15.	Хто керує регіональним осередком НОК у вашій області?	68,7	98,2	29,5	2,21	<0,05
	Середнє значення:	42,9	85,7	38,8	2,21	<0,05

Примітка: достовірність з можливістю $p=0,05$ усі значення $t > 2,21$

Питання, що вносилися в анкету дещо відрізнялися від питань для спортсменів. В школі працюють дипломовані спеціалісти і нам важливо було знати, які знання їм необхідні для впровадження олімпійської освіти, або оновити деякі з них.

1,2,3 запитання в анкеті стосувалося олімпійської символіки. Більше половини викладачів відповіли правильно на запитання. Успішнішими були викладачі, що пройшли курс «Олімпійської освіти» і ВЗО. В кінці експерименту ситуація покращилася відповідно на 49,3%, 41,4%, 39,5%. Допомогла сумісна підготовка тренерів та спортсменів до художньо-спортивних свят «Мала Олімпіада», вікторини з олімпійської символіки та щотижневі 5-хвилинні доповіді, де ми рекомендували повторювати питання з анкети.

Питання «Кого вважають засновником сучасного олімпійського руху?» вразило тим, що не всі тренери (64,8%) згадали ім'я П'єра де Кубертена, але до кінця експерименту ситуація покращилася до 95,3%. В холі ДЮСШ з'явився стенд з портретом П'єра де Кубертена, інформацією про першу Олімпійську Хартію, що прийняв новостворений ним МОК на I Олімпійському конгресі та про перші сучасні Олімпійські ігри. Це покращило відповіді на питання 4, 5, 13 відповідно на 30,5%, 40,5% та 67,6%.

Як вже відмічалось вище було проведено семінар по оновленню знань з Олімпійської хартії, що значно змінило результат до експерименту 20,5% до 60,8% після нього. Різниця склала 40,3 %. Нажаль, не всім тренерам вдалося відвідати семінар, тоді можливо результати були б ще кращі.

Питання: Що означає словосполучення Fair Play (Фейр Плей)? Відповіді також покращилися з 67,2% до 97,7%, що на 30,5% вище ніж до експерименту. Виховна години на олімпійську тематику, яку рекомендували проводити тренерам в рамках впровадження моделі, переконали тренерів в необхідності пояснювати правила «чесної гри». Було проведено зустрічі із відомими спортсменами, які на прикладах пояснювали необхідність поважати суперників, суддів, болільників. Вони змогли довести, що Фейр Плей є найважливішим кодексом, завдяки якому у спорті завжди є місце шляхетності та справедливості. Тренери побачили позитивну реакцію на це юних спортсменів.

Наступна серія питань анкети містила запитання про історію спорту вже незалежної України і становлення НОК. На наш погляд і дітям і тренерам важливо знати ці пам'ятні дати і відзначати їх, адже це також виховує в спортсмені громадянина і патріота.

Лекції з історії та розвитку олімпійського руху для тренерсько-викладацького складу в їх інтерактивному варіанті, походи в музеї спорту м. Львова та в інших містах, дали можливість покращити рівень правильних відповідей на питання: Коли відзначають офіційний день народження НОК України? (покращення на 55,2%), Кого було обрано першим президентом Національного олімпійського комітету України? (покращення на 48,9%), В яких олімпійських іграх українські спортсмени уперше взяли участь незалежною командою? (покращення на 22,8%).

В анкету було також внесено запитання, яке дозволило з'ясувати чи знають тренери прізвище президента Міжнародного олімпійського комітету. На запитання: „Хто є Президентом Міжнародного олімпійського комітету сьогодні?” – правильних відповідей було 42,5% до експерименту, після

експерименту склали 83,5 %. Необхідно вказати, що після проведеного педагогічного експерименту вже на 40% більше тренерів знали про Кірстін Ковентрі, яка стала Президентом МОК в 2025 році (в період експерименту) замінивши Томаса Баха. Тренери дискутували на тему: « Що буде далі після Томаса Баха?». Це питання виявилось важливим, адже в 2026 році має відбутися Зимово олімпіада.

Здивували відповіді на такі питання, як «Де знаходиться штаб квартира МОК (правильно відповіли 41,8%) та найбільший Олімпійський музей?» (правильно відповіли 32,4%). В кінці експерименту, після підготовки і проведення вікторин та конкурсів разом зі спортсменами, результат став відповідно (92,8 та 84,2 %). Різниця склала 51 і 51,8 %. Тепер в ДЮСШ є плакат з фотографією штаб-квартири МОК і Олімпійського музею в Лозанні.

68,7% тренерів знають хто керує регіональним осередком НОК в області. І це говорить про налагоджені зв'язки ДЮСШ і осередка НОК. Після експерименту правильні відповіді дали 98,2 %. Різниця склала 29,5%.

Адміністрація ДЮСШ вирішила частіше запрошувати до школи представників НОК області на змагання, спортивні свята і звертатися до них за допомогою у впровадженні ОО в виховний процес.

Рівень обізнаності тренерсько-викладацького складу ДЮСШ з питань олімпійської освіти в середньому зріс з 42,9% до 85,7%. Різниця склала 38,8% і достовірно ($<0,05$) відрізняється від того рівня, що був до експерименту.

Висновки до 3 розділу.

В процесі дослідження було виявлено основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ. Впровадження Олімпійської освіти у навчально-виховний процес дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) є стратегічною метою, але на практиці стикається з системними, методичними та кадровими бар'єрами. Як показало

анкетування, основна функція ДЮСШ, що оцінюється керівництвом — досягнення високих спортивних результатів та виконання розрядних нормативів. ОО часто сприймається як вторинний, необов'язковий або "формальний" елемент, що відволікає від тренувального часу. Хоча МОН та НОК України декларують необхідність Олімпійської освіти, у навчальних планах та програмах ДЮСШ часто відсутнє чітке та обов'язкове виділення годин на цей компонент, що залишає його на розсуд адміністрації або самого тренера.

Впровадження ОО в деяких школах, або у деяких випадках відбувається формально — замість інтеграції цінностей у тренувальний процес проводяться короткі заходи, які не викликають інтересу у дітей і не мають виховного ефекту. Деякі тренери-практики навіть чинять опір щодо впровадження нових, "неспортивних" елементів у тренувальний процес, вважаючи це нецільовою витратою часу.

ВИСНОВКИ

1. За даними літературних джерел та практики спорту з дослідженої теми виявлено сучасний стан впровадження олімпійської освіти в спортивних школах в Україні та за кордоном. Україна є одним зі світових лідерів за масштабами організації олімпійських досліджень, поширенням ідей олімпізму та розробкою матеріалів, що дозволяють використовувати надбання олімпійського спорту в гуманітарній освіті. Низька науковців в Україні займалася питаннями впровадження олімпійської освіти в навчальні заклади України. Треба відмітити, що визнання досягнення нашої країни в поширенні олімпійських ідей і цінностей стало можливим завдяки активній співпраці Олімпійської академії України з Національним олімпійським комітетом України. Але в українській науковій та методичній літературі малодослідженими залишаються питання щодо впровадження олімпійської освіти в ДЮСШ.
2. На шляху впровадження Олімпійської освіти, виходячи з анкетування, існують проблеми. Однією з таких проблем є звичайно військова ситуація в Україні, що обмежує час на проведення масових заходів, часті повітряні тривоги ускладнюють проведення Олімпійських свят, "Олімпійських уроків", інтерактивних занять та ін. заходів. Друга проблема – це проблема фінансування. Відсутність цільового фінансування на освітні компоненти, що необхідні ДЮСШ. Це стосується закупівлі методичних посібників, створення навчальних стендів, організації екскурсій та проведення інтерактивних заходів. Третя проблема заключається у відношенні тренерів до впровадження ОО в навчально-виховний процес ДЮСШ. Високе навантаження та низька оплата праці призводять до того, що тренери не мають часу чи мотивації для самостійного пошуку, розробки та проведення додаткових освітніх заходів.
3. Більшість тренерів в ДЮСШ, маючи вищу фізкультурну освіту, не отримували спеціалізованої підготовки з Олімпійської освіти. Тренери не володіли інтерактивними методиками викладання ОО. Ситуація, що

викликала занепокоєння змінилася на краще після впровадження сучасних і дієвих заходів по програмі моделі впровадження ОО в ДЮСШ.

4. Анкетування в кінці формуючого експерименту показало, що на рівень обізнаності з олімпійської тематики вплинули: щотижневі тематичні заняття «5 хвилин про Олімпійський рух» з використання мультимедійних засобів, проведення зустрічей з відомими спортивними діячами — тренерами, спортсменами, журналістами тощо; спортивні свята, вікторини, оформлення стендів на олімпійську тематику, активна робота з тренерським складом.
5. Впровадження розробленої моделі дало значне достовірне покращення середнього рівня обізнаності спортсменів 13-15 років в кінці експерименту з 31,3 % до 80 %. Різиця склала 46,7 % ($P < 0,05$). Що стосується тренерсько-викладацького складу, то їх показники в середньому покращилися з 42,9% на початку експерименту до 85,7% після експерименту. Різиця склала 38,8% ($P < 0,05$). Тобто в цілому можна говорити про ефективність розробленої моделі в умовах конкретної ДЮСШ.

Список використаної літератури

1. Булатова М. М. Олімпійський рух: історія і сучасність: у 2 кн. / М. М. Булатова, С. Н. Бубка, В. М. Платонов. – К., 2021. – Кн. 1. – 640 с.: іл
2. Булатова М.М., Бубка С.Н, Платонов В.М. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти.: Перша друкарня; 2020. 912 с.
3. Булатова М., Радченко Л., Єрмолова В. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти (український досвід). Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020; С.105–115
4. Булатова М. М. Твій перший олімпійський путівник / М. М. Булатова. – [5-евид.доп.]. Київ.,2017.128с.
5. Булатова М., Радченко Л., Єрмолова В. Досвітні вогні олімпізму, фізична культура і спорт на українських землях у першій половині ХХ століття. Наука в олімпійському спорті. 2021; С.4–26.
6. Булатова М.М., Єрмолова В.М., Кроль І.М. Олімпійські мандрівки. Частина 2. Географія. Київ, 2021.114 с.
7. Булатова М. Система олімпійської освіти в Україні та нові форми її впровадження // Олімпійський спорт і спорт для всіх. ІХ Міжнар. наук. конгрес: Тези доповідей. – К.: Олімпійська література, 2005. – С. 7.
8. Булатова М.М., Єрмолова В.М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України. – Навчальне видання. – К.: Олімпійська література, 2007. – 44 с.
9. Вацеба О. М. Актуальні проблеми олімпійської освіти в загальноосвітніх навчальних закладах України / О. М. Вацеба, В. П. Юхимук // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. - К, 2005. – С. 8.
10. Герцик М.С. Вступ до спеціальностей галузі фізичне виховання і спорт: навч. посіб. / М.С. Герцик, О.М. Вацеба. – Л.: Українські технології, 2003. – 232 с.

- 11.Голуб А. Підтримка кожного олімпійця на місцях / А. Голуб // Олімпійська арена. – 2007. – № 10. – С. 2 – 4.
- 12.Дудкін В. Олімпійська освіта в процесі підготовки фахівців сфери «Фізичне виховання і спорт» у спеціалізованих навчальних закладах України. Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2235>
- 13.Енциклопедія олімпійського спорту України / [за ред. В. М. Платонова] – К. : Олімп література, 2005. – С. 388 – 393.
- 14.Єрмолова В.М. Теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт» / Єрмолова Валентина Михайлівна; Національний університет фізичного виховання і спорту України. – Київ, 2010. – 24 с.
єрмолова В. М. Всеукраїнський семінар «Олімпізм у закладах загальної середньої освіти України» // Фізичне виховання в рідній школі № 1 (130), 2021.С. 47 – 48.
- 15.Єрмолова В. М. Музейна педагогіка в системі роботи закладу загальної середньої освіти – дієвий фактор долучення школярів до олімпійських цінностей // Фізичне виховання в рідній школі № 1 (130), 2021.С. 41 – 46.
- 16.Єрмолова В. М., Кріль І.М. «STEM-освіта в системі олімпійської освіти школярів. // Дослідження інновацій та перспективи розвитку науки і техніки у ХХІ столітті: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 25–26 листопада 2021 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Ч. 2. 232 с. С. 155 – 158.
- 17.Єрмолова В. М., Радченко Л. О., Кріль І. М. Олімпійська освіта як ефективний інструмент формування національно-патріотичних почуттів підростаючого покоління. // Інноваційні дослідження та перспективи розвитку науки і техніки у ХХІ столітті: збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції до 30-річчя Приватного

- вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, 19 жовтня. 2023 року). Рівне, 2023. Ч. 4. 187 с., С. 29-30.
- 18.Єрмолова В. М. Сформованість олімпійських цінностей та патріотичних почуттів школярів України. // Інноваційні дослідження та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті: збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції до 30-річчя Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, 19 жовтня. 2023 року). Рівне, 2023. Ч. 4. 187 с., С. 74-76.
- 19.Кравченко О. Олімпійська освіта в системі фізичного виховання студентської молоді. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2011_2_56
- 20.Матвеев С., Радченко Л., Щербашин Я. Олімпійська освіта – пріоритетний напрям в діяльності Олімпійської академії України . Олімп. спорт і спорт для всіх: IX Міжнар. наук. конгр.: тези доп. – К.: Олімп. література, 2005. 22 с.
- 21.Олімпійська освіта / [за ред. М. М. Булатової] : методичні рекомендації. – К., 2002.
- 22.Олімпійський рух на теренах України – минуле та сьогодення. Матеріали всеукраїнської наукової конференції. За заг.ред. Огністого, А.В., Огніста К.М. – Тернопіль: В-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2025. 254 с.
- 23.Радченко Л. Олімпійська освіта в навчально-виховному процесі: педагогічна цінність та соціальна значущість. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?
- 24.Радченко, Л., Єрмолова, В., Кроль, І. (2024). ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА – СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, (12(185), 162-165. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).34](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).34)

- 25.Радченко Л., Єрмолова В., Кроль І. Технологія проектування реалізації культурно-освітніх програм як складової розвитку олімпійського руху в країні //Фізичне виховання в контексті сучасної освіти: тези доповідей XIX Міжнародної науково-методичної конференції. Національний авіаційний університет. – Київ, 2024. С. 75 – 76.
- 26.Савченко В.Г. Олимпийское образование детей в общеобразовательных школах / Савченко В.Г., Бугуйчук В.В., Москаленко Н.В. // Олімпійський спорт і спорт для всіх: тези доповідей IX Міжнар. наук. конгресу (м. Київ, 20-23 вересня 2005 р.). – Київ: НУФВСУ, 2005. С. 30.
- 27.Томенко О.А. Елементи олімпійської освіти у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-08/08taahei.pdf>
- 28.Твій олімпійський путівник: [навч. вид.] – [4-е вид., доп.]. – Київ, 2020. 144 с.
- 29.Турчик І.Х., Мацола Н.П., Єрмолова В.М. Шкільна система фізичного виховання та спорту в США (кінець XX – початок XXI ст.) //Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 6 К (125) 2021. С. 179 – 183.
- 30.Харченко-Баранецька, Л., Кострікова, К. (2023). Формування олімпійських цінностей у молодших школярів в рамках навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти України. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (3К(162)), 417-421. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K\(162\).88](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).88)
- 31.Юхимук В. Олімпійський всезнайко: Навч. посіб. для учнів середнього шкільного віку. – Л.: Ліга-Прес, 2007. 132 с.
- 32.Юхимук В. Актуальні питання навчально-методичного забезпечення олімпійської освіти школярів України // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2006. – Вип. 10. Т.3. С.414–419.

- 33.Юхимук В. П. До питання понятійного тлумачення словосполук „олімпійська освіта” та „олімпійське виховання” // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2005. – Вип. 9. Т.4.С. 237–242.
- 34.Юхимук В. Формування організаційно-методичних основ системи олімпійської освіти школярів України // Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації в Україні: Матеріали наук. конф. Д., 2005. С.128–131.
- 35.Юхимук В. Олімпійська освіта школярів в діяльності Міжнародної олімпійської академії // Спортивна наука України. – 2007. – № 3 (12). С.36–43. – Режим доступу: www.lviv_unfiz.com.ua.
- 36.Biryuk S. DEVELOPMENT OF OLYMPIC SPORTS IN THE MYKOLAIV REGION. P. 30–62. Social responsibility and sports development in Poland and Ukraine. Monograph. Opole: Academy of Applied Sciences Academy of Management and Administration in Opole, 2025; ISBN 978-83-66567-99-3; 235 pp., illus., tabs., bibls.
- 37.Наука в олімпійському спорті. <https://sportnauka.org.ua/>
- 38.Програма спецкурсу «Основи олімпійських знань» для загальноосвітніх навчальних закладів 5-12 класи.
URL: <http://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/1426>
- 39.Єрмолова В.М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. / В. М. Эрмолова. К.,2011.335 URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/biblioteka_nadhodzhennya/ermorlova_book.pdf
- 40.Georgiadis K. Olympic truce sport as a platform for peace / Georgiadis K, Syrigos A. – Athens; 2009. – P. 27.
- 41.Olympics | Olympic Games, Medals, Results&LatestNews. *Olympics.com*.
[https:// www.olympics.com/en/](https://www.olympics.com/en/)
- 42.International Olympic Academy. *InternationalOlympicAcademy*. URL: <https://www.ioa.org.gr/>

43. National Olympic Academy of Ukraine (NOA) [i](https://www.ioa.org.gr/noas/ukraine)
<https://www.ioa.org.gr/noas/ukraine>

Анкета для керівництва та педагогічного складу ДЮСШ.

Шановні керівники та тренери ДЮСШ!

Просимо Вашого дозволу на анонімне анкетування, що стосується впровадження Олімпійської освіти в навчально-виховний процес вашої ДЮСШ. Метою нашого дослідження є: визначити основні перешкоди та бар'єри, що ускладнюють ефективну інтеграцію Олімпійської освіти у навчально-виховний процес ДЮСШ.

Заздалегідь дякуємо, кафедра ТООПС НУК адмірала Макарова.

Будь ласка, оцініть вплив наступних факторів на ефективність впровадження Олімпійської освіти (ОО) у Вашій ДЮСШ.

Інструкція: Оцініть ступінь Вашої згоди з наведеними нижче твердженнями, використовуючи шкалу від 1 до 5, де:

- 1 — категорично не згоден (проблема відсутня)
- 2 — швидше не згоден
- 3 — важко сказати / нейтрально
- 4 — швидше згоден
- 5 — повністю згоден (проблема є критичною)

№	Твердження	1	2	3	4	5
1	Пріоритет керівництва ДЮСШ надається виключно спортивному результату, а не виховному процесу (включно з ОО).					
2	Відсутність чітко виділених годин у навчальних планах для проведення "Олімпійських уроків" чи бесід.					
3	Недостатнє фінансування на придбання методичних матеріалів, символіки та організацію тематичних заходів (екскурсії, вікторини).					
4	Негативний вплив військових дій (тривоги, обмеження на масові заходи) ускладнює проведення очних занять з ОО).					
5	Відсутність адаптованих методичних посібників з ОО, спеціально розроблених для Вашого виду спорту.					
6	Чи мають спортсмени засвоювати олімпійські цінності (повага, чесна гра).					
7	Тренерський склад не має достатньої спеціалізованої підготовки з Олімпійської освіти (брак курсів, семінарів).					
8	Через високе тренувальне навантаження та низьку оплату праці тренери не мають часу/мотивації розробляти та проводити додаткові освітні заходи.					
9	Серед тренерів присутній опір інноваціям або думка, що ОО є "зайвою" витратою тренувального часу.					
10	ОО в основному проводиться однією-двома особами (наприклад, методистом), а не інтегрована у роботу кожного тренера.					